

11. Осипов Ю. М. Финансовая экономика как высшая форма бытия экономики [Текст]/ Ю. М. Осипов // Философия хозяйства. — 2000. — № 2. — С. 8—15.
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 01.01.2011 N 2756-VI (2756-17) [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14> — Загол. з екрану.
13. Пробоїв О. А. Формування та нарощування стратегічного потенціалу підприємств інструментами фінансового інжинірингу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.04 «Економіка та управління підприємствами (переробна промисловість)» [Текст]/ Пробоїв Ольга Анатоліївна. — Донецьк, 2008. — 20 с.
14. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : навч. посіб[Текст]/ В. М. Шелудько. — К. : Знання-Прес, 2002. — 535 с.

УДК 336.144:334

А.Т. Тофанчук

РОЗРОБКА ФІНАНСОВИХ ПЛАНІВ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АВІАКОМПАНІЙ

У статті обґрунтовані вибір об'єкту та ключові моменти методики планування. Розробка системи взаємопов'язаних планів передбачає визначення результатів діяльності авіакомпанії на основі техніко-економічних показників, які характеризують виконання рейсу.

Ключові слова: авіакомпанія, планування, балансові показники, фінансові результати діяльності, рух коштів, рейс, показники виконання рейсу, прогнозні та нормативні значення показників.

В статье обоснованы выбор объекта и ключевые моменты методики планирования. Разработка системы взаимосвязанных планов предусматривает определение результатов деятельности авиакомпании на основе технико-экономических показателей, характеризующих выполнение рейса.

Ключевые слова: авиакомпания, планирование, балансовые показатели, финансовые результаты деятельности, движение средств, рейс, показатели выполнения рейса, прогнозные и нормативные значения показателей.

The article is the choice of object and key points of planning techniques. Developing a system of interrelated plans involves identifying the performance of airlines on the basis of technical and economic indices that characterize the flight.

Keywords: airline planning, balance performance, financial results, cash flow, flight, flight performance indicators, forecasting and normative values of.

Постановка проблеми. На даний час в економічній літературі відбувається відродження інтересу до планування як невід'ємної функції управління суб'єктами господарювання в ринкових умовах. В основному це пояснюється ускладненням умов функціонування суб'єктів господарювання,

прискоренням і поглибленням масштабних змін у зовнішньому середовищі. Як наслідок, запорукою ефективного і стабільного функціонування суб'єкта господарювання є наявність ефективного інструментарію з прогнозування змін, що відбуваються, розробки ефективних заходів з адаптації до них, а при сприятливих умовах – до підвищення конкурентоспроможності та розширення свого впливу на займаному сегменті ринку.

В системі планів авіакомпанії особливе місце займає фінансовий план, який у грошовій формі інтегрує всі інші види планів (з нальоту, технічного обслуговування і ремонту, підготовки та перепідготовки персоналу, заходів з забезпечення безпеки польотів і авіаційної безпеки тощо). Особлива роль фінплану визначає необхідність врахування методикою його складання мети діяльності суб'єкта господарювання на певний період часовий. В той же час методика розробки поточного фінплану на місяць, квартал тощо має носити по можливості інваріантний характер до умов господарювання та цілей діяльності, до характеру задач, які вирішуються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Згідно з чинним законодавством, підприємства державного сектору економіки та господарські товариства з державним пакетом акцій у статутному фонді зобов'язані складати та звітувати про виконання річних з поквартальною розбивкою фінансових планів [1, 2]. Аналіз діючої методики розробки планів державних підприємств показав її спрямованість на виявлення резервів з економії затрат та збільшення за рахунок цього сум сплачуваних податків. Відображенням цього є використання занадто деталізованої класифікації витрат та ускладненій внаслідок цього методиці виконання розрахунків. Вимоги щодо необхідності додержання росту доходів підприємства не менше директивних показників зростання валового внутрішнього продукту держави на плановий рік при дотриманні жорсткого режиму економії не відповідають цілям діяльності підприємств, носять характер адміністрування.

До ще однієї вади діючого порядку розробки фінпланів державних підприємств можна віднести те, що одностороння орієнтація на доходи, витрати і прибуток не дає змогу охарактеризувати стан підприємства у зовнішньому середовищі, яке зацікавлено не в зростанні обсягів отриманого прибутку, а у забезпеченні оборотними коштами своєї виробничої діяльності.

Бізнес-планування, спрямоване на вирішення окремих важливих питань розвитку підприємства, або на техніко-економічне обґрунтування великих проектів [5], є занадто ускладненою для вирішення задач поточного планування, в тому числі для проведення поточної роботи.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Відсутність поширеної методики планування поточної фінансової діяльності обумовлена тим, що існуючі опосередковано враховують інтереси та умови функціонування суб'єктів господарювання. Останні зацікавлені в

довгостроковому періоді не у нарощуванні прибутку, а у забезпеченні високої поточної платоспроможності. Цей показник відображає реальне положення суб'єкта господарювання у зовнішньому середовищі, в тому числі стан розрахунків із дебіторами і кредиторами, в довгостроковому плані – рівень рентабельності діяльності. У якості кількісного показника, який характеризує рівень платоспроможності, пропонується використовувати залишок коштів на начало (початок) певного періоду.

Мета статті. Полягає в обґрунтуванні методики розробки поточного фінансового плану роботи авіакомпанії (на прикладі авіакомпанії бізнес – авіації), спрямованої на забезпечення належного рівня платоспроможності, та у висвітленні особливостей розрахунку окремих найбільш важливих показників плану.

Виклад основного матеріалу. Умовою використання методики розробки фінансових планів є активне поведження суб'єктів господарювання у зовнішньому середовищі, коли необхідна мобілізація ресурсів для вирішення виникаючих проблем, а засобом виступає фінансовий план, який у цьому сенсі є інструментом реалізації принципів стратегічного менеджменту [7].

Фінансовий стан суб'єкта господарювання у зовнішньому середовищі в першу чергу характеризується рівнем платоспроможності або сумою грошових коштів на кінець планового періоду з урахуванням стану його розрахунків із дебіторами і кредиторами. У разі великих структурних змін цей показник може бути доповнений загальною сумою ліквідних активів. Відношення зазначеної суми до фінансових зобов'язань або до рівня обігових коштів, що витрачаються за певний період часу, визначає рівень ризикованості у підтриманні належного рівня платоспроможності.

Сума грошових коштів відображає: стан розрахунків суб'єкта господарювання на початок планового періоду та зміни, які передбачені в ньому; фінансові результати господарської діяльності та рух грошових коштів (у разі необхідності – всіх активів) на протязі планового періоду. Таким чином, критерієм успішності складання фінансового плану є наявність на поточному та валютних рахунках підприємства заздалегідь обумовленого залишку коштів на кінець планового періоду.

Наведена на рис. 1 схема демонструє узагальнену методику виконання розрахунків і прийняття рішень в процесі розробки поточного фінансового плану авіакомпанії у відповідності до розробленої методики. Методика відповідає змісту чинних форм і методів складання фінансової звітності: бухгалтерського балансу, звіту про фінансові результати, руху грошових коштів. Збереження послідовності у виконанні звітних та планових розрахунків дає можливість у подальшому здійснювати співставлення результатів планових розрахунків з фактичними даними.

Критерієм ефективності розробленого фінплану є розробка комплексу рішень з максимізації залишків коштів на кінець планового періоду в умовах обмеженості наявних ресурсів та необхідності виконання своїх фінансових зобов'язань.

Важливим є етап, на якому розраховуються фінансові результати поточного періоду (кварталу, місяця). Основною задачею етапу є інтеграція у грошовій формі всіх видів планів, які складаються авіакомпанією на поточний період. Для підвищення достовірності результатів розрахунків широко використовуються нормативи, які встановлюються самостійно суб'єктом господарювання..

Вивчення досвіду роботи авіакомпаній бізнес-авіації довело доцільність розрахунку і подальшого використання нормативів, які характеризують певні техніко-економічні дані виконуваних рейсів. Для розрахунку нормативів на попередньому етапі здійснюється групування виконуваних рейсів за дальністю безпосадового польоту, що дозволяє з великим рівнем ймовірності розрахувати математичні очікування значень нормативів.

Рисунок 1. Методика розробки фінансового плану та прийняття рішень по забезпеченню грошовими коштами поточної діяльності авіакомпанії

Обсяг попиту визначається замовниками у вигляді годин нальоту, або у кількості виконуваних рейсів поза розкладом за конкретними маршрутами у випадку попереднього надання замовником маршрутів польотів, хоча можливі інші варіанти співпраці авіакомпанії з покупцями надаваних нею послуг. На практиці при визначенні планової суми доходів авіакомпанії використовуються показники ціни льотної (вірніше – польотної) години, або розрахунку вартості виконаного рейсу.

Використання ціни польотної години як одиниці розрахунку суми доходів і витрат носить обмежений характер, тому що при зміні структури виконуваних маршрутів та, відповідно, дальності безпосадочного польоту суттєво змінюється собівартість льотної години у порівнянні з базою розрахунків. Розробка плану шляхом обчислення вартості витрат на виконання конкретних маршрутів польотів не завжди є доцільним внаслідок великого рівня ймовірності зміни планів польотів замовником(замовниками). Пропонується в якості основи для планових розрахунків використовувати техніко-економічні показники рейсів авіакомпанії за результатами їх попереднього групування за дальністю або географією польотів. Такий підхід дозволяє інтегрувати певну конкретизацію плану рейсів з імовірнісним характером замовлень на послуги авіакомпанії бізнес-авіації.

Пропонований підхід до розробки поточних планів базується на таких поняттях. Польотний час літаків – це загальний час з початку руху літака з ціллю зльоту до моменту зупинки по закінченні польоту [3]. Для вертольотів, які набирають все більшого поширення у наданні послуг бізнес-авіації, польотний час визначається як загальний час з моменту початку оберту лопатів несучих гвинтів вертольоту до моменту повної зупинки вертольоту по закінченні польоту та припинення оберту несучих гвинтів [4]. Рейс – це пара аеродромів (вертолітних площадок), які забезпечують виконання начально-кінцевих етапів польоту повітряного судна за встановленим маршрутом.

Аналіз роботи авіакомпаній бізнес-авіації доводить достатність проведення групування рейсів за ознакою частоти їх виконання на масові (регулярні) та такі, що мають одиничний характер (нерегулярні). Результати такого групування дають можливість в подальшому розробляти поточні плани з високим рівнем достовірності. З урахуванням наведених висновків щодо складання поточних фінансових планів авіакомпанії бізнес-авіації, відповідних термінів їх складання та використання, може бути запропонована схема розрахунків фінансових результатів на плановий період, яка зображена на рис. 2. Наведена схема є розшифровкою етапу визначення фінансових

результатів у плановому періоді методики розробки фінансових планів, яка наведена на рис. 1.

Групування витрат за статтями та основними підрозділами є передумовою не тільки подальшого розрахунку фінансових нормативів, а й оцінки виконання плану. Оцінка виконання поточного фінансового плану може бути виконана шляхом співставлення фактичних і планових показників поточного фінансового плану з урахуванням стану розрахунків авіакомпанії з дебіторами і кредиторами.

Слід зазначити, що таке групування виходить за межі задач, які повинна вирішувати система бухгалтерського обліку на підприємстві. Тому його доцільно здійснити в рамках самостійного програмного забезпечення.

Рисунок 2. Схема проведення розрахунків при розробці плану фінансових результатів діяльності

На основі висвітлених у статті положень розроблена і реалізується у практиці господарської діяльності методика виконання розрахунків при

складанні фінансового плану поточної діяльності, яка доказала свою ефективність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження порядку складання затвердження та контролю виконання фінансових планів державних підприємств, акціонерних, холдингових компаній та інших суб'єктів господарювання, у статутному фонді яких більше ніж 50 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі, та їх дочірніх підприємств, затверджені наказом Міністерства економіки від 21.06.2005 № 173 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції від 11.07.2005 № 729/11009.

2. Про складання фінансових планів підприємств транспорту та зв'язку і звітність про їх виконання, затверджені наказом Міністерства транспорту та зв'язку від 22.01.2007 № 39.

3. Международные стандарты и рекомендуемая практика ИКАО. Приложение 6 к Конвенции о международной гражданской авиации. Эксплуатация воздушных судов. Часть I. Международный воздушный транспорт. Самолеты.

4. Международные стандарты и рекомендуемая практика ИКАО. Приложение 6 к Конвенции о международной гражданской авиации. Эксплуатация воздушных судов. Часть III. Международный воздушный транспорт. Вертолеты.

5. Стоун Ф. Бизнес-план. – Эксмо, 112 с.

6. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств. Затверджені наказом Міністерства економіки України від 06.09.2006 № 290.

7. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии/ Пер. С англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998.- 576 с.

658.168.5:629.73(045)

В.П.Пильнова

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ ЯК ПРОВІДНОЇ ФОРМИ ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ЯВИЩА

У статті досліджується вплив провідної форми централізації капіталу в сучасній економіці - транснаціональних стратегічних альянсів на економічні процеси та явища.

Ключові слова: транснаціональні стратегічні альянси, централізація капіталу.

Стаття посвящена исследованию влияния ведущей формы централизации капитала в современной экономике – транснациональных стратегических альянсов на экономические процессы и явления.

Ключевые слова: транснациональные стратегические альянсы, централизация капитала.